

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI ÖĞRENCİLERİN DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ALGISI: YAŞ DEĞİŞKENİNE GÖRE*

Perception of Foreign Students Learning Turkish on Grammar Teaching: According to the Age Variable

ENES ATAY**

Öz

Yabancı dil öğretiminde farklı yaş düzeylerinin dil öğrenimine etkileri eskiden beri araştırılan konulardandır. Kritik dönem hipotezini savunan kimi araştırmacılar erken yaşlarda yabancı bir dil öğrenmenin daha etkili olduğunu savunurken bazı çalışmalar da ileri yaşlardaki öğrencilerin daha avantajlı olduğunu ortaya koymaktadır. Suriye savaşı sonrası süreçte ülkemize gelen her yaşta geçici koruma statüsündeki Suriyeliler ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çeşitli yaş gruplarına öğretim yapılmaya başlanmış ve farklı öğrenme ihtiyaçları olan gruplara farklı yöntemler ve materyaller kullanma ihtiyacı hissedilmeye başlanmıştır. Bu ihtiyaçtan hareketle bu çalışmada farklı yaş gruplarında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dil bilgisi öğretimine yönelik algısını tespit etmek amacıyla 30 yaş altında 10 ve 30 yaş üstünde 10 öğrenci olmak üzere toplam 20 katılımcı ile görüşülmüştür. Araştırmada veriler fenomenografi yöntemiyle toplanmış ve toplanan verilerin çözümlenmesinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Ulaşılan bulgular neticesinde öğrencilerin yaş değişkenine göre dil bilgisi öğretimine bakışlarının değişmediği ortaya konmuş ve kelime bilgisi, dil bilgisi ve dil becerilerine bakış açıları sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe, Dil bilgisi öğretimi, Kritik dönem hipotezi, Betimsel analiz

Abstract

The effects of different age levels on foreign language learning have been a subject of research for a long time. While some researchers asserting the critical period hypothesis argue that learning a foreign language at an early age is more effective, some studies reveal that older learners

* **İntihal Taraması/Plagiarism Detection:** Bu makale intihal taramasından geçirildi/This paper was checked for plagiarism.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Enes Atay).

Geliş/Received: 15 Mayıs/May 2023 | **Kabul/Accepted:** 6 Mayıs/May 2024 | **Yayın/Published:** 30 Haziran/June 2024

Atıf/Cite as: Enes Atay, Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Dil Bilgisi Öğretimine Yönelik Algısı: Yaş Değişkenine Göre, Edebiyat Bilimleri 6 (Haziran/July 2024), 105-114 <https://doi.org/10.5281/zenodo.12600939>

** Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. enesatay16@gmail.com ORCID: 0000-0001-5247-3510

are more advantageous. In the post-Syrian war period, Syrians from all ages who came to our country under temporary protection status and various age groups have started to learn Turkish as a foreign language, and there has emerged a need to use different methods and materials for groups with different learning needs. In this study, a total of 20 participants, 10 learners under the age of 30 and 10 learners above the age of 30, were interviewed in order to determine the perceptions of learners of Turkish as a foreign language in different age groups towards grammar teaching. In the research, the data were collected by the phenomenography method and a descriptive analysis was used in the data analysis. As a result of the findings, it has been revealed that the learners' perspectives on grammar teaching do not change according to the age variable, and their perspectives on vocabulary, grammar and language skills were presented.

Key words: Turkish as a foreign language, Grammar teaching, Critical period hypothesis, Descriptive analysis

Giriş

Ülkemizde yaklaşık son 10 yıla kadar yabancı öğrenci kavramının sadece lisans ve lisansüstü eğitim düzeyinde değerlendirildiği görülmektedir. Bu döneme kadar akademik eğitim sebebiyle ülkemize gelen yabancı öğrencilere Türkçe dil öğretimi yapıldığı ve ardından yabancı öğrencilerin akademik eğitimlerine devam ettiği bilinmektedir. Daha önceden genellikle yetişkin düzeyinde verilen Türkçe eğitimi ve eğitim materyalleri 2011 yılından itibaren değişime uğramaya başlamıştır. Bu yaşanan değişimin sebebi söz konusu yılda gerçekleşen Suriye Savaşı ile beraber ülkemize gelen farklı yaş gruplarındaki geçici koruma altındaki çocuklardır. Ülkemize gelen ailelerin çocukları hem eğitimlerine devam edebilmek hem de bu süreçte ülkemize adapte olmak durumundaydı. Bu yüzden farklı yaş düzeylerine göre Türkçe öğretim yöntem, teknik ve materyalleri geliştirme üzerine çalışmalara ihtiyaç duyulmuştur.

Bu dönemden itibaren yaş gruplarına göre Türkçe öğretim yöntemleri çeşitlendirilmeye başlanarak farklı eğitim sistemleri ele alınma yoluna girilmiştir. Türkçe öğrenmeye başlayan geçici koruma altındaki çocukların yanı sıra savaştan ülkemize sığınan ailelerin de Türkçe öğrenimi ihtiyacı doğmuştur. Farklı yaş gruplarına göre kategorize edilen yabancı öğrenci kavramı oluşturulmuş ve bu bireylere Türkçe eğitimi verilerek ülkemize adapte edilmeye çalışılmıştır.

Yabancı dil öğrenmede ideal bir yaş düzeyi olup olmadığı konusuna şimdiye kadar kesin bir açıklama getirilememiştir. Ancak çocukların yabancı bir dili yetişkinlere kıyasla daha kolay ve hızlı öğrendikleri de yaygın bir görüştür. Yapılan çalışmalara göre ne kadar erken yaşta ikinci bir dil öğrenmeye başlanırsa o dili iyi öğrenmek o kadar mümkündür (Tutaş, 2000). Amerika'ya giden göçmen çocuklar üzerinde yapılan bir araştırmaya göre 1-6 yaş arasındaki çocukların %68'inin, 10-13 yaş arasındaki göçmen çocukların ise sadece %7'sinin dili aksansız öğrendikleri saptanmıştır (Tutaş, 2000). Araştırmaya göre standart bir eğitimle yabancı bir dili tüm yaş gruplarına öğretebilmek mümkün değildir. Değişik yaş gruplarına göre eğitim programları hazırlanmalıdır. Çocuklar ana dillerini 3-4 yaşa kadar öğrenebilmektedir. Bu bağlamda ikinci bir dili de çok kolay ve aksansız şekilde öğrenebilirler. Duyular ergenliğe kadar gelişmeye devam ederler bu dönemden sonra ise algıların büyük bir kısmı kapanmaktadır. Örneğin, 5-14 yaş aralığındaki kişilerin %85'i

normal dinleme becerilerine sahipken, 65 yaşın üzerindekiilerin yalnızca %12'si bu becerilere sahip olmaya devam etmektedir ve bu şekilde öğrenme süreçleri de yavaşlamaktadır (Apeltauer, 1997).

Konuyla ilgili çalışma yapan pek çok araştırmacıya göre ana dili ve ikinci dil edinimi için kritik bir dönem vardır, bu da çocukların yetişkinlere veya ergenlere göre büyük avantajlara sahip olduğunu göstermektedir. Bu kritik dönem, bir dile maruz kalma yaşının artmasıyla birlikte azalan yetkinlik durumunu ifade etmek için kullanılır. Bu hipotez ilk olarak Penfield ve Roberts (1959) tarafından ortaya atılmıştır. Ayrıca Ellis (1986), dil ediniminin doğal ve verimli bir şekilde gerçekleşebileceği bir dönem olduğunu, ancak belirli bir yaştan sonra beynin artık dili bu şekilde işleyemeyeceğini belirtmiştir. Kritik dönem hipotezi Scovel (2000) tarafından bir dilin çocukluğun ilk 12 yılında en iyi şekilde öğrenilebileceği, daha sonraki yaşlarda ise yeni bir dil öğrenme becerisinde kısıtlamalarla karşılaşılacağı fikri olarak tanımlanmaktadır. Lenneberg (1967) bülüğ çağının insan beyninin sol yarıküresindeki dil işleme yeteneğinin lokalizasyonunun insanın biyolojik değişim ve gelişimiyle bağlantılı olduğu bir dönem olduğunu ifade etmek için "lateralization" terimini kullanmıştır. Buna göre dil öğreniminde çocukların beyinleri yetişkinlerinkinden daha esnektir. Ayrıca Krashen (1973), insan beyninin yanallaşmasının (laterization) beş yaşında tamamlanabileceğini ileri sürmüştür. Ancak Lamendella (1977) kritik dönemin çok abartıldığını savunmuş ve bir dili iyi öğrenme olasılığının 5 yaşından sonra da mümkün olabileceği ihtimalinden bahsetmiştir. Kritik dönem hipotezine göre, çocukluk dönemi ikinci dil edinimi için en uygun dönemdir. Küçük yaştaki öğrenciler dili doğal ve etkili bir şekilde edinebilmektedirler ancak bu dönemden sonraki yaşlarda ikinci dili edinmelerinin zorlaştığı düşünülmektedir. Bu nedenle yaş limitleri konusunda fikir birliği olmasa da kritik dönem hipotezi, çocukların dil ediniminde üstün öğrenciler olduğunu varsaymaktadır. Kritik dönem hipotezine zıt bir görüş ise ileri yaşlarda dilin daha iyi öğrenileceği düşüncesidir. Bu görüştekiler yetişkin öğrencilerin küçük yaştaki öğrencilerden daha başarılı ve verimli olduğunu iddia etmektedirler. Bu görüşü destekleyen bazı araştırmalar yapılmıştır. Örneğin, Ekstrand (1975), ikinci dil öğrenme yeteneğinin yaşla birlikte geliştiğini ortaya koymaktadır.

Erken yaşlarda dil öğrenen bir bireyle daha ileri yaşlarda dil öğrenen birey arasında büyük farklar vardır. Yaş düzeyleri arasında sosyalleşme geçmişlerinden öğrenme alışkanlıklarına kadar oluşan farklılıklar hedef dil öğrenimine birebir yansımaktadır. Yetişkinlerin yabancı bir dil öğreniminde amaç, beklenti ve sınırlılıkları bulunduğu için öğrenim süreçleri bundan etkilenmektedir. Bilişsel gelişim düzeyleri, yaşam deneyimleri ve dünya hakkındaki bilgileri nedeniyle, ileri yaştaki öğrenciler çocuklardan zihnen daha uygun öğrenme koşullarına sahiptir (Apeltauer, 1992). Yetişkinler dil öğrenimi için genel bilişsel süreçler sebebiyle morfolojik ve sözdizimsel fenomenlere daha fazla odaklanma eğilimindedirler ve öğeleri ve kuralları çocuklardan daha hızlı kavrayabilmektedirler. Yetişkinler için dil öğretim programları oluşturulurken bu hususlara dikkat edilmelidir.

Bilinçli öğrenme yaklaşımı dil öğreniminde yetişkinler için kaygı verici bir faktörü de beraberinde getirmektedir. Yetişkinlerin kimliklerini kaybetmekten korktukları ve bu nedenle başka bir dilin kendine has seslerini taklit etmekten çekindikleri düşünülmektedir.

Çünkü yabancı bir telaffuzun doğru taklidi kendine yabancılaşma olarak görülüp rahatsız edici bulunabilir. Bu duygunun öğrenilen dilin telaffuzunu zorlaştırdığı varsayılabilir. Bu nedenle çocuklar gibi rahat davranan yetişkinler, yabancı bir dilin telaffuzunu diğer yetişkinlere göre daha iyi ve hızlı edinebilmektedirler (Ergür, 2004).

Yabancı bir dili öğrenirken çocukların ve yetişkinlerin karşılaştırılması, her iki grubun da avantaj ve dezavantajlara sahip olduğunu göstermektedir. Çocuklar, bir yabancı dilin telaffuzunu yetişkinlerden daha iyi ve daha hızlı öğrenirler. Yaş ilerledikçe yabancı dil öğrenmek bazı açılardan zorlaşır çünkü devreye tecrübeler, kimlik kaygıları girmektedir. Çocuklar dil öğreniminde fonetik becerilerini daha hızlı kavrarken dilbilgisini ise yetişkinler daha kolay kazanırlar. Yetişkinler yabancı dil öğrenme konusunda daha bilinçli olduklarından, kuralları çocuklardan daha hızlı kavrayabilirler.

Çeşitli yaş düzeylerinden Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının birbirinden farklı olduğu ve bu nedenle öğrenme motivasyonlarının değiştiği bilinmektedir. Bu çalışmada söz konusu durum Türkçeye ait dil yapılarının öğretimi odağında incelenmek istenmektedir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de bir üniversitenin dil öğretim merkezinde Türkçe öğrenenler oluşturmaktadır. Katılımcılar A2 seviyesindedir. Çalışma grubunun demografik bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Ülke	Öğrenim Durumu	Yabancı Diller
OYA1	19	Erkek	Endonezya	Lise	Arapça, İngilizce
OYA2	18	Kadın	Çeçenistan	Lise	Rusça, İngilizce
OYA3	18	Kadın	Yemen	Lise	İngilizce
OYA4	18	Kadın	Tunus	Ortaokul	Fransızca, İngilizce
OYA5	19	Erkek	Tunus	Lise	Fransızca
OYA6	20	Erkek	Afganistan	Lise	Hintçe, İngilizce
OYA7	18	Erkek	Afganistan	Lise	Farsça, İngilizce
OYA8	20	Kadın	Afganistan	Lise	İngilizce
OYA9	22	Kadın	İran	Lise	İngilizce
OYA10	24	Kadın	Afganistan	Lise	Urduca
OYÜ1	41	Erkek	Mısır	Lisans	İngilizce
OYÜ2	32	Erkek	Afganistan	Yüksek Lisans	Peştuca, İngilizce
OYÜ3	35	Erkek	Irak	Lisans	İngilizce

Atay, Perception of Foreign Students Learning Turkish on Grammar Teaching: According to the Age Variable

OYÜ4	34	Erkek	Filistin	Yüksek Lisans	İtalyanca, İngilizce
OYÜ5	31	Kadın	Rusya	Yüksek Lisans	İngilizce
OYÜ6	37	Kadın	Çin	Lisans	Arapça, İngilizce
OYÜ7	37	Kadın	Çin	Lisans	Arapça, İngilizce
OYÜ8	46	Erkek	Irak	Lisans	-
OYÜ9	40	Erkek	Afganistan	Yüksek Lisans	Almanca, Fransızca, Urduca, Hintçe, İngilizce
OYÜ10	31	Kadın	Mısır	Lisans	İngilizce

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde 30 yaş üstü 10, 30 yaş altı 10 katılımcı olduğu ve bu katılımcıların yaş aralığının 18-24 ila 31-46 arasında değiştiği görülmektedir. Kadın ve erkek katılımcı sayısı birbirine eşittir. Katılımcıların eğitim düzeyi ortaokuldan yüksek lisansa kadar değişmektedir. Katılımcılardan birden fazla yabancı dil bilenlerin sayısı 10'dur. Katılımcılardan 18'i Asya kıtasındaki ülkelerden gelirken 2'si Afrika kıtasındaki ülkelerden gelmektedir.

Verilerin Toplanması

Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yaş düzeyine göre dil bilgisi öğretimine yönelik algısını belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu form hazırlanırken öncelikle dil öğretim merkezinde görev yapan öğretim görevlileri ile bir görüşme gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Dilin işlevsel özelliklerini nasıl öğretiyorsunuz?
2. İşlevsel olarak dil öğretiminin dil öğrenmeye etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?
3. Öğrencilerin Türkçe dil bilgisi öğrenme konusundaki tutumları nasıl?

Bu görüşmelerden elde edilen veriler çözümlenmiş, öğreticilerin en çok yaş değişkenine odaklandığı görülmüş ve bu yaş değişkeninin dil yapılarıyla ilişkili bir durum olduğu literatür taraması sonucunda ortaya konmuştur. Bu nedenle çalışmanın işlevsel dil bilgisi öğretiminde yaş değişkeni odağında planlanması uygun görülmüştür. Bu gerekçeyle 4 soru oluşturulmuş ve alınan uzman görüşlerinden sonra bir sorunun çıkartılması uygun görülmüştür. Geriye kalan ve araştırma kapsamında veri toplamaya kaynaklık eden sorular şu şekildedir:

1. Türkçe öğrenme sebebiniz nedir? Açıklar mısınız?
2. Sizce Türkçeyi iyi seviyede bilmek için dil bilgisi kurallarını öğrenmek gerekli mi? Bu konu hakkındaki görüşlerinizi açıklar mısınız?
3. Bir dil öğrenmek için söz varlığı/kelime bilmek mi, dil bilgisi kurallarını bilmek mi yoksa dil becerilerini kullanmak mı önemli? Açıklar mısınız?

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler fenomenografi yöntemiyle toplanmış ve toplanan verilerin çözümlenmesinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, bir konuyu ya da fenomeni tanımlamak ve açıklamak amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemidir (Creswell, 2012). Betimsel analiz, önceden belirlenmiş bir hipotezi test etmek için değil, bir olgunun doğası ve niteliği hakkında ayrıntılı bir bilgi sağlamak için kullanılır. Bu bağlamda, katılımcıların dilbilgisi hakkındaki gerçekliğini görebilmek amacıyla cevapları analiz edilmiştir.

Çalışmada katılımcıların kişisel bilgilerine yer verilmemiştir. 30 yaş altı olan katılımcılar OYA1, OYA2, ...şeklinde kodlanmıştır, 30 yaş üstü olanlar ise OYÜ1, OYÜ2, ...olarak kodlanmıştır. Katılımcılar ile görüşmeler ortalama 5 dakika sürmüştür ve katılımcıların öğrenim gördükleri sınıflarda gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yaş düzeyine göre dil bilgisi öğretimine yönelik algısını tespit etmek amacıyla bu bölümde görüşmelerden elde edilen veriler yer almaktadır.

Katılımcıların Türkçeyi Öğrenme Sebeplerine Dair Açıklamaları

Araştırmada katılımcılara ilk olarak "Türkçe öğrenme sebebiniz nedir? Açıklar mısınız?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Katılımcıların cevaplarına bakıldığında büyük bir çoğunluğunun Türkiye'de eğitime devam etmek ve bunların içinden bir kısmının aynı zamanda Türkiye'de yaşamak için Türkçe öğrenmekte oldukları görülmektedir. 30 yaş altı katılımcıların tamamı eğitim için Türkçe öğrendiğini ifade etmiştir:

Çünkü Çeçenistan'dan daha güzel eğitim burada. (OYA2)

Çünkü ben üniversite okumak istiyorum. (OYA3)

Çünkü burada biz taşındık. Okula gideceğim, onun için Türkçe öğreniyorum. (OYA6)

Çünkü ben Türkiye'de bir üniversite okumak istiyorum. (OYA8)

30 yaş üstü beş katılımcı eğitim için Türkçe öğrendiğini belirtmiştir:

Benim üniversitem Türkçe ve Türkiye'de eğitim Türkçe. Bunun için Türkçe öğreniyorum. (OYÜ2)

Çünkü ben doktora yapacağım burada. (OYÜ3)

Çünkü yüksek lisans yapacağım. (OYÜ10)

30 yaş üstü dört katılımcı Türkiye'de çalışmak için Türkçe öğrenmek istediklerini belirtmiştir:

Hastanede çalışmak istiyorum, o yüzden. (OYÜ5)

Çünkü ben burada çalışmak istiyorum, doktorluk yapıyorum bu yüzden Türkçe öğreniyorum. (OYÜ9)

Bir katılımcı ise “Çünkü ben Türkiye’de yaşıyorum, çalışıyorum. Çok önemli, benim bebem okula gidiyor. Konuşmak, yaşamak için. (OYÜ1)” sözleriyle Türkiye’de ailesi ile yaşamına devam etmek için Türkçe öğrenmeye gerek duyduğunu ifade etmiştir.

Katılımcıların Dil Bilgisi Kurallarını Öğrenmeye Yönelik Görüşleri

Katılımcılara yöneltilen ikinci soru “Sizce Türkçeyi iyi seviyede bilmek için dil bilgisi kurallarını öğrenmek gerekli mi? Bu konu hakkındaki görüşlerinizi açıklar mısınız?” olmuştur. Katılımcıların dil bilgisi öğrenmenin gerekliliği konusundaki cevaplarına bakıldığında 30 yaş altı bütün katılımcılar gerekli olduğunu aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir:

Evet, çok gerekli. Çünkü kuralsız konuşamayız. (OYA2)

Evet, çünkü dil bilgisi kurallarını bilmezse cümleleri anlamıyoruz. Onun için gereklidir. Arkadaşlarım var, duymaktan öğrendiler. Ama şimdi problem var. Konuşamıyorlar. (OYA6)

Evet, gerekiyor. Çünkü eğer biz bir mağazaya gidiyoruz, eğer bir şey lazım geçmiş zaman kullanıyoruz, yanlış yani. Orada dil bilgisi çok önemli. (OYA7)

Evet. Bazı insanlar var, onlar dil bilgisi bilmiyor ama konuşuyor. İyi bilmiyor, sadece problemi çözüyor. Ama dil bilgisi bilmek çok önemli. (OYA8)

Evet, gerekli. İnsanlar anlamak için, onlar ne söylüyorlar. Yardım edecek dil bilgisi. (OYA1)

30 yaş üstü dokuz katılımcı dil bilgisinin gerekli olduğunu belirtmiştir:

Evet. Yani sadece Türkçe değil, yani her dil kurallar çok önemli. Cümle nasıl yaparım, yani anlamak için, doğru cümle çok önemli yani. (OYÜ1)

Gerekli. Yani cümle doğru yapmak için dil bilgisi öğrenmek lazım. (OYÜ3)

Hepsi çok önemli. Çok önemli çünkü bizim için akademik dil lazım, sokakta dil önemli değil. Bu yüzden kural lazım, doğru dil nasıl yapacağız. (OYÜ4)

Lazım. Çünkü doğru dil bilgisi, doğru konuşma. (OYÜ6)

Evet, lazım. Çünkü gramer toplamdır. Gramer olmadan doğru cümleler konuşulmaz. (OYÜ7)

30 yaş üstü sadece bir katılımcı sokakta, yani günlük hayatta dil bilgisinin çok önemli olmadığını, akademik kariyer için gerekli olduğunu “Akademik dil için tabii ki dil bilgisi önemli bir şey. Bence iyi konuşmak sokakta önemli bir şeydir. O kadar önemli değil sokakta. (OYÜ9)” sözleriyle dile getirmiştir.

Katılımcıların Dil Öğrenmede Önemli Gördükleri Alanlar Hakkındaki Görüşleri

Araştırmada katılımcılara sorulan bir diğer soru “Bir dil öğrenmek için söz varlığı/kelime bilgisi mi, dil bilgisi kurallarını bilmek mi yoksa dil becerilerini kullanmak mı önemli? Açıklar mısınız?” olmuştur. Katılımcıların cevapları incelendiğinde, 30 yaş altı katılımcılardan altısı dil becerilerinin önemli olduğunu aşağıdaki ifadelerle belirtmiştir:

Dil becerileri çok önemli. Pratik önemli. Mesela ben kural anlıyorum ama ben pratiğim yok ama lazım. (OYA3)

Dil becerileri çünkü konuşma da çok önemli biz konuşmadık, o zaman nasıl öğreniyoruz? Dinleme de önemli; dinlemiyoruz, o zaman nasıl öğreniyoruz? (OYA7)

Dil becerileri önemli. Çünkü sadece kelimeler ile konuşamayız. Sadece kurallar ile konuşamayız ama her şey ile konuşabiliriz. (OYA2)

30 yaş altı katılımcıların üçü dil bilgisinin önemli olduğunu ifade etmiştir:

Yani bence üçüncü önemli ama dil bilgisi daha önemli. Çünkü konuşuyoruz yani o yüzden. Kuralları bilmesek konuşamayız. (OYA10)

Onlar hepsi önemli ama bence dil bilgisi önemli. Kelimeler kolay kendim öğrenmek ama dil bilgisi öğretmen lazım. (OYA4)

30 yaş altındaki katılımcılardan biri *“Hepsi önemli. Ne zaman bir kişi kelime iyi telaffuz etmiyor başka anlam veriyor bence. O çok önemli. Dil bilgisi çok önemli. Yazmam biraz iyi ama konuşmam iyi değil bence. O zaman bana problem. Bazen problem çözmüyorum. Bence hepsi çok önemli. (OYA8)”* diyerek hepsinin aynı önemde olduğunu ifade etmiştir.

30 yaş üstü katılımcılardan dördü dil becerilerini önemli bulmuştur:

Yani konuşma, dil becerileri. Konuşma pratiği yapmak. Yani ben şimdi öğrendim A1, A2. Sadece kelime çalışıyorum, yetersiz. Pratik çok lazım. (OYÜ1)

Beceriler en önemli. Çünkü yazma ve konuşma, dinleme. Yani hepsi önemli. (OYÜ10)

30 yaş üstü katılımcılardan biri *“Birinci kurallar, gramer. Sonra konuşmak, yazmak için kelimeler çok lazım, ikinci kelime. Üçüncü konuşmak, yazmak. (OYÜ2)”* sözleriyle dil bilgisinin daha önemli olduğunu vurgulamıştır.

30 yaş üstü katılımcıların üçü maddelerin hepsinin önemli olduğunu beyan etmiştir:

Kelimeler ve mesela konuşma, anlamak. Dil bilgisi ve kelimeler önemli. Ben söyledim az önce çünkü doğru dil bilgisi ve yeterli kelimeler, doğru konuşma. (OYÜ6)

Hepsi önemli. Türkiye’de yaşamak için hepsi aynı önemli. (OYÜ5)

30 yaş üzerindeki katılımcılardan biri *“Kelimeler çok önemli. Çünkü anlama için daha iyi. Konuşma daha zengin olacak. Kural çok önemli ama kelimeler daha önemli. (OYÜ4)”* ifadeleriyle kelime bilgisini önemli bulurken bir katılımcı da dil becerilerini ve kelime bilgisini önemli gördüğünü *“Kelimeler ve konuşma, bu önemli bence. Dil bilgisi, tabii ki, akademik için, yazmak için önemlidir. Ama konuşma ve kelimeler önemli. (OYÜ9)”* sözleriyle belirtmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dil bilgisi öğretimine yönelik algısını yaş değişkenine göre ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

1. Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan 30 yaş altındaki öğrencilerin tamamı dili eğitim amaçlı öğrenmektedir ve Türkiye’de okumak istemektedirler.
2. 30 yaş üstü öğrencilerin eğitim için veya Türkiye’de çalışmak ve yaşamak için dili öğrenmektedirler.

3. 30 yaş altındaki öğrenciler dil bilgisi öğrenmenin gerekli olduğuna inanmaktadır. Dilin kuralları bilmeden konuşulamayacağını ve konuşulanı anlayamayacağını düşünmektedirler.
4. 30 yaş üzeri öğrenciler dil bilgisi öğrenmenin gerekli olduğunu ifade etmektedir. Bu yaş düzeyindeki öğrencilerden lisansüstü eğitim alacak olanlar akademik Türkçe için dil bilgisinin gerekliliğine vurgu yapmaktadırlar. Dil bilgisine akademik düzeyde bir dile sahip olmak için ihtiyaç olduğu kanısına sahiptirler.
5. 30 yaş altı öğrencilerden altısı dil becerilerini, üçü dil bilgisini ve biri hem dil bilgisi hem kelime bilgisi hem de dil becerilerini önemli bulmaktadır. Dil becerilerini önemli bulanlar konuşmanın ve konuşma pratiğinin önemi üzerinde durmaktadır.
6. 30 yaş üstü öğrencilerin dördü dil becerilerini, üçü hem kelime bilgisi hem dil bilgisi hem de dil becerilerini, biri dil bilgisini, biri kelime bilgisini ve biri hem kelime bilgisini hem dil becerilerini önemli görmektedir.

Sonuçlardan yola çıkarak öğrencilerin dil bilgisinin önemine dair bakışlarının yaş değişkenine göre değişiklik göstermediği görülmektedir ve Schulz'un (2001) dil bilgisi öğretimine yönelik çalışmasındaki sonuçlarla örtüşmektedir. Öğrenciler Peçenek'in (2014) çalışmasında olduğu gibi dil bilgisinin kurallar bütünü olduğu fikrine sahiptirler ve kural olmadan dili doğru bir şekilde kullanmanın mümkün olmadığı düşüncesini taşımaktadırlar. Öğrencilerin dil becerilerinin önemi bağlamında konuşma konusundaki yetersizlik algısı ve dil becerilerini geliştirme ihtiyacı hissetmeleri Bozavlı'nın (2017) çalışmasındaki öğrenci görüşlerinde çıkan sonuçlarla örtüşen görüşlerdir.

Çalışmada sorulmak üzere hazırlanan sorular öğrencilerin anlayabilmeleri için yeniden ifade edilmek durumunda kalmıştır. Araştırmanın sınırlılıklarından biri budur. Bir diğer sınırlılık ise çalışmanın doğası gereği çok küçük yaştaki öğrencilere uygulanamaması ve kritik dönem hipotezini savunuların belirlediği yaş aralıklarına göre bir karşılaştırma yapılamamış olmasıdır. Dolayısıyla 30 yaş altı ve 30 yaş üstü olarak bir sınıflandırma yoluna gidilmiştir.

Literatürdeki çalışmalar ve bu araştırmadan hareketle sunulabilecek öneriler şu şekildedir:

1. Öncelikle hedef kitleyi tanımak ve dil bilgisine ve dile yönelik tutumlarını, amaçlarını, beklentilerini belirlemek için bir çalışma yapılabilir.
2. Konuşma ve yazma etkinlikleri planlanırken, aynı zamanda dil bilgisinin öğretiminin geliştirilmesi de amaçlanmalıdır.
3. Akademik amaçla Türkçe öğretilen sınıflarda öğrenciler dilin en doğru şekilde öğrenilmesine ihtiyaç duydukları için dil bilgisi dersleri üzerinde daha büyük bir hassasiyet gösterilebilir.
4. Hedef kitlenin motivasyonları, amaçları, beklentileri ve öğrenme ihtiyaçları yaşa göre farklılık gösterebildiğinden, öğrenci grupları yaş düzeyine göre planlanabilir.

Kaynakça

- Apeltauer, E. (1992). Sind kinder bessere sprachenlerner. *Lernen in Deutschland*, 1(92), 6-19.
- Apeltauer, E., ve Boeckmann, K. B. (1997). *Grundlagen des erst-und fremdsprachenerwerbs: Eine einföhrung*. Langenscheidt.
- Bozavlı, E. (2017). Yabancı dilde öğrenenlerin sosyal medya aracılığıyla sözel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik algıları. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 6(1).
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Pearson Education, Inc.
- Ekstrand, L. H. (1975). Age and length of residence as variables related to the adjustment of migrant children, with special reference to second language learning [Bildiri sunumu]. *International Association of Applied Linguistics (AILA) Congress*. Stuttgart, Almanya. Erişim adresi: <https://eric.ed.gov/?id=ED129100>
- Ellis, R. (1986). *Understanding of second language acquisition*. Oxford University Press.
- Ergür, D. O. (2004). Yabancı dil öğrenimi sürecinde kaygı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 48-53.
- Krashen, S. D. (1973). Lateralization, language learning, and the critical period: Some new evidence. *Language learning*, 23(1), 63-74.
- Lamendella, J. T. (1977). General principles of neurofunctional organization and their manifestation in primary and nonprimary language acquisition 1. *Language learning*, 27(1), 155-196.
- Lenneberg, E. H. (1967). *Biological foundations of language*. Wiley.
- Peçenek, D. (2014). Dilbilim eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğretiminde dilbilgisi öğrenimine ve öğretimine ilişkin görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 1(1), 93-111.
- Penfield, W. ve Roberts, L. (1959). *Speech and brain mechanism*. Atheneum.
- Schulz, R. A. (2001). Cultural differences in student and teacher perceptions concerning the role of grammar instruction and corrective feedback: USA-Colombia. *The Modern Language Journal*, 85(2), 244-258.
- Scovel, T. (2000). A critical review of the critical period research. *Annual Review of Applied Linguistics*, 20, 213-223.
- Tutaş, N. (2000). Yabancı dil öğrenmede yaş faktörü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 365-370. <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/885>